

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL III.

"Gazeta" este în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 franci, pe trei luni 10 franci.
Se prenumără la toate oficiile poștale din țară și din afară și la d. collector.
Abonamentul pentru Brașov:
la administrațiune, piața mare Nr. 22, etajul I.: pe un an 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dușul în casă: Pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Ună esemplară 5 cr. v. a. sau 15 bani.
Atâturi abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 228.

Brașov, Mercuri 11 (23) Octomvre

1889.

Brașov, 10 Octomvre v.

Ceea ce am presupus s'a împlinit. Ministrul-președinte Tisza a alergat la Viena spre a dobândi acolo acel și în titlul armatei, prin care se se exprime caracterul dualist, și a crezut că cu acest rezultat va astupa gurile rele ale șovinistilor din dietă.

Dér s'a înșelat primul ministru unguresc. Foile opoziționale își exprimă, ce e drept, satisfacțiunea pentru intercalarea coniecțiunii și între cuvintele cesarocrăesc, dér o spun pe față, că lor nu le era atâta de acest și, cât ar fi dorit să se reguleze cestiunea insemnelor militare, recunoscându-se din partea guvernului, că n'a fost corectă arborarea stégului negru-galben pe locuința comandantului honveților.

„Resolvarea multămitore pentru Ungaria a cestiunii titlului” — scrie opoziționalul „Pesti Naplo” — „nu pôte fi privită ca compensațiune pentru cealaltă vătămare a legii, ce s'a comis din partea guvernului prin introducerea stégurilor negre-galbene ca semnale și la honveți”.

Ministrul honveților Fejervary a schițat în ședința clubului guvernamental de altaer răspunsul cel va da la interpelarea lui Iranyi. După cum asigură foile din Pesta, Fejervary declară, că nu s'a întemplată nici-o vătămare a legii și că reglementul de serviciu prescrie apriat, că în casu de războiu, precum și cu ocazia exercițiilor militare cvartirele comandantilor superiori fără deosebire sunt a se marca printr'un stég negru-galben ca semnal, pentru ca atât soldații de liniă, cât și honveții să afe mai ușor pe comandantii superiori.

Nu s'a admis prin urmare nici o schimbare în ceea ce privește întrebunțarea stégurilor în armată și șovinistii din opoziție vor striga érași în gura mare, că Tisza n'a făcut nimic, căci memorata schimbare în titlu i-se atribue numai ministrului de justiție Szilagy.

Putem să ne așteptăm dér la nouă atacuri vehemente, îndreptate contra lui Tisza și a ministrului Fejervary, și pentru ca opoziția să aibă nou material de bombardare, foile ei au și început a ventila altă cestiune în privința compunerii personalului curții. Se cere acum, ca personalul curții monarhului să fiă pe jumătate recrutat dintre Unguri, căci aceștia nu se pot mulțumi numai cu titluri.

Apetitul opoziției maghiare crește dér vędându cu ochii și d-lu Tisza cu totă bunăvoința celor din Viena nu mai pôte eși din strimțore.

Și pe când nu-i succede nicicum d-lui Tisza de a mulcomi pe șovinistii din opoziția maghiară și a-i face să se pörte mai conciliant față cu armata și cu curtea, concesiunea ce i-s'a făcut în favoarea consolidării poziției cabinetului său produce, precum se asigură, în cealaltă parte a monarhiei resentimente pline de amărăciune.

Ađi ne sosese o scire förte gravă care, decât s'ar adeveri, ar produce mare senzația. Este vorba adecă, că archiducele Iohann, cunoscut ca o eminentă capacitate militară, ar voi să renunțe la titlul său de archiduce austriac și să părăsescă monarhia. Öre această faimă nu stă în legătură cu evenimentele din urmă?

„Impărătesci și regesci”.

Foile oficiale ale monarhiei austro-ungare publică ađi următorul preînalt autograf:

Maiestatea Sa c. și r. a binevoită pręgrațios a emite următorul preînalt autograf:

Iubite conte Kalnoky! Coręspondęndu usului urmat și de străbunii mei, în putere a căruia numirea puterii armate s'a îndreptat totdeuna după titlul supremului domnitor al țării și comandant, m'am aflat îndemnat a dispune printr'un ordin emis deodată cu această, de pe care Vę trimitu o copię, că armata mea și marina mea de războiu, părțile, organele și instituttele lor vor avę să adopte și să pörte de aci înainte, în loc de numirea de până acum, pe viitor numirea de „Impărătesci și regesci”.

Acastă măsură, care coręspunde totodată raporturilor de drept publicu stabilite cu legile dela 1867, ce se referu aci, să nu jignescă ori să atingă în nici un mod unitatea și nedespărțibilitatea armatei comune și a marinei de războiu, precum s'a stabilit în mod principal și definitiv, în puterea legilor din anul 1867 (legea dela 21 Decemvre 1867 pentru regatele și țările reprezentate în parlamentul austriac, articolul de lege XII din 1867 pentru Ungaria), înființate pe principiile fundamentale ale sancțiunii pragmatice și deduse de aci. Vę însărăinez a pune pe amędoi miniștri-președinți în cunoștință despre acest autograf al meu.

Viena, 17 Octomvre 1889.

Franciscu Iosifu m. p.

Kalnoky m. p.

Preînaltul ordin cătră ministrul imperial de războiu dto Viena 17 Oct. 1889:

De acum înainte armata mea și marina mea de războiu, părțile, organele și instituttele lor au să adopte și să pörte, în loc de numirea de până acum, numirea de „impărătesci și regesci”.

Deci aveți să dispuneți cele de lipsă.

Viena, 17 Octomvre 1889.

Franciscu Iosifu m. p.

„Wiener Zeitung” publică următorul emis ministerial:

Acest preînalt ordin are să intre imediat în vigore pentru comunicarea în scris la serviciu. Pentru ulterioara executare vor urma ordinele amęrunțite pe calea ordinațiilor.

Baron de Bauer m. p.

Feldzeugmeister.

SCIRILE DILEI.

Manifestația oprită. Cetitorii noștri știu, că se formase în Sibiu un comitet spre a se face o manifestația publică Escelenței Sale Metropolitului Mironu Romanu pentru atitudinea sa dovedită față cu Kulturegyletul. Inainte de incheierea numărului de er primirăm dela biroul telegrafic din Peșta înscințarea, că poliția a oprită conductul de torțe cu musică, ce era proiectat. Alte informații nu avem. Așadără Kulturegyletul, unei societăți private, îi este iertat a demonstra în contra Românilor și a cere să li-se impună chiar și dări pentru scopuri străine, dér acestora să nu le fiă iertat a face o manifestația prin care să protesteze contra uneltirilor de felul acesta. Demonstrații pentru Kossuth sunt permise, dér o ovățune pentru un înalt prelatu român, despre care foile maghiare totdeuna au asigurat, că e patriotic, este oprită. Dreptate șovinistă-kulturegyletistă!

**

De necrețut e scirea ce o aduce „Magyarság”, un nou diar unguresc, ce apare în Clușiu, cum că P. S. S. Episcopul din Gherla Ioan Szabo, după ce încă înainte de asta cu vre-o două luni ar fi pornit cercetare contra vrednicului protopopu din Seini Alexiu Brinde, din cauză că acesta a ordonat preoților din tractul său, ca să facă slujbe pen-

FOILETONULU „GAZ. TRANS.”

Arta de a fi căsătorit.

de Julius Stettenheim.

(Fine.)

Acăsta se învederează și atunci, când amędoi căsătorii ceru, ca unul să aibă însușirile caracterului celuilalt, ba să aibă chiar dispozițiunea momentană a celuilalt. Mai că mai ușor se află unul în contrastele caracterului celuilalt, decât în tone bune ori rele. Sunt förte mulți bărbați, nu dora tirani, dér simpli neplăcuți, cari strigă femeilor lor: „Pentru Dumneșeu, nu mai ride, veđi bine că mă gândesc acum!” și fiindcă în astfel de capete de obicei frecvența e mare și bărbații, cari numai cugetători nu sunt, de cele mai multe ori au förte mult de cugetat, de aceea să ședă și femeia serios, deși o vioșă inăbușită de obicei ori devine mai veselă, ori se preface într'o oțerire, ce durează îngrijitor de îndelungat. Astfel sunt și multe femei, care ceru, când se superă pe câte-o servitoare, ca bărbatul să nu asiste la astă representațiune numai ca privitor indiferent, ci să fiă și

el rêu dispus. Decă nu e, atunci trebuie șes și audă imputări, că n'are fire și căși lasă'n baltă ca un infidelu nevasta în cele mai cumplite situații ale vieții ei. Amędoi sunt pre puțin inițiați în arta de a fi căsătorit. Celu inițiat nu va cere, ca soția sa să fiă rêu dispusă, fiindcă din întemplare este el cam rêu dispus, și că ea să ridă, fiindcă tocmă i-a trăsnițu lui prin minte ceva comic, și ceva atăt de necuviincios nu va cere dela soțul ei nici femeia inițiată în această artă.

Se istorisece despre gemenii siamesi, că amędoi trăiau în cea mai deplină armonie unul cu altul, că decât unul nu era în tone bune, nu voia nici celălalt să danțeze, și când unul doria să jöce, pentru aceea celălalt nu se încapățina. Dér ei erau pre strinsu legați unul de altul, pre nędespărțit pentru ca, abstragęnd dela aceea, că erau de același sex, să pöda trece de căsătorii. O căsătorie de gemeni siamesi mi-am înfățisat'o ca fiind nesuportabilă, și numai un cărpaci în arta noastră își pôte dori o astfel de căsătorie. Grijile și bucuriile cele mari, care mișcă și stăpănesc viața, să și-lempartă cinstit bărbatul și soția

ca pânea, dér nimicurile, care împovărăză în căsnicia și în chemarea sa pe fiecare singuraticu, să le și supörte singuraticul și să nu cęră, ca și celălalt să ducă cu el împreună acea fărîmă de nimica totă.

Sunt însă förte multe femei, care nu pot și spărgęndu-se o farfuriă, fără ca să nu aștepte, ca bărbatul să se certe cu servitörea cel puțin pentru jumătatea hărburilor, precum sunt și bărbați, cari nu pot suferi, ca femeia să stea indiferentă, când ei își sfărîmă capul pentru un bagatel. Aceia n'au nici ideia de arta noastră, în asemănare cu ei e un virtuosu întregu bărbatul cel egoist, dela care soția cere să legine puțin și copilul, ce strigă, și care refuză dicęndu: „Lęgnăți tu jumătatea ta, eu im lasu jumătatea mea să strige”. Adormăși însuși fiecare lălăind grijile sale și să lase pe celălalt în pace!

M'am apucat de o temă, care e fără sfęșit. Poți spune totu, dér unele nu se cade să le spui. Dér cele puține câte le-am spus vor face să apară arta noastră ca o artă förte importantă. Eu unul recomandă fie-căruia și fie-

căreia, să se exercite în ea îndată în timpul cel dintai al căsătoriei. Multe căsătorii se strică încă pe când se croiesc și nu se mai pot repara. În beția săptămănilor de miere tinerii soți nu vedu greșelile, deși de altminterlea în beția töte se vedu duplu, și când încep să le vedă, atunci se mângăia dicęndu: „Are să fiă mai bine”. Asta durează apoi totă viața, ori până la divorț. Aceia sunt deja virtuosi în arta noastră, cari sunt convinși despre această, și nu vor perde timpul cu preludii.

Ar trebui să fiă o școlă de căsătorie în locul școlei superioare de fete, o școlă superioară de mirese, o academiă de căsătorie. În acestea să instruze soți (bărbați și femei) esperți, și toți cei logodiți (făcăi și fete) să fiă scolari. Veđi bine, că aceștia ar trebui să fiă ascultători silitori până la începutul esamenului pentru viața întregă și să absolveze mai mult decât șese semestre. Dér mirăsa și mirele obicinesc a avę ceva mai bun de făcut, decât să nvețe, deși nu e nimic mai bun decât a învăța. Și așa mă tem că: arta, de a fi căsătorit, nici nu se instrueză, nici nu se nvețe.

Concursu.

Cu 1 Ianuarie 1890 voru fi a se ocupa: I. 2 (douu) ajutoare a 20 fl. pe anu din fundatiunea „Tofaleana“, menite pentru tineri descendenți din vre-o familia de ale fostei comune „Tofaleu“, cari aru voi se invete vre-o meseria ore-care.

II. 4 (patru) ajutoare a 25 fl. pe anu, pentru tineri romani, cari voescu a inveta vre-o meseria, der mai cu semu: rotaria, lemnaria (bardasia), fauraria, mesaria (templaria), cismaria, palaria, curelaria, selaria, masinaria agricolu;

III. 2 (douu) ajutoare 100 fl. pe anu, pentru tineri, cari ar voi a se perfectiona in o mestria de lemnaria mai perfectionata (facere de cruci si colonade, invelise de case dupa sisteme moderne, sculptura in lemnu seu strugaria mai perfectionata) pentru a caroru conferire se escrie concursu.

Cererile au a se inainta comitetului „Asociatiunii transilvane pentru literatura romana si cultura poporului romanu“ in Sibiu pana la 30 Noemvrie n. 1889.

Cererile intrate mai tarziu nu se voru considera.

Aspirantii la vre-unulu din ajutoarele amintite sub I si II au se acuda la suplicile loro:

- a) Atestatu de botezu in originalu seu in copia legalisata.
b) Testimoniu scolasticu de celu putinu 4 clase elementare.
c) Contractulu incheiatu cu maestrulu, conformu §-lui 61 alu legei industriale (art. de lege XVII din 1884) in originalu seu in copia legalisata, si o adeverinta dela maestru despre succesulu cu care lucra.

Suplicantii la vre-unulu din ajutoarele amintite sub III au se presente urmatoarele documente:

- a) Atestatu de botezu in originalu seu in copia legalisata.
b) Atestatu despre cursurile școlare absolvate inainte de a intra la invetatura la una din specialitatile de lemnaria, amintite mai susu. Atestate de clase inferioare clasei a IV elementara nu se voru lua in considerare.
c) Atestatu, ca se afla lucrandu la vre-unu maestru seu institutu de acesta specialitate si cu un succesu.

Se insamna, ca intre concurentii cu calificatiune egală la cele 2 ajutoare a 100 fl. pe anu de sub punctulu III se voru preferi tinerii nascuti in muntii apuseni ai Transilvaniei.

Din sedinta comitetului „Asociatiunii transilvane pentru literatura romana si cultura poporului romanu“, tinuta in Sibiu la 4 Octomvrie 1889.

G. Barițiu,

președ.

1893-1

Dr. I. Crișianu,

secretar. II.

„ALBINA“

Institutu de creditu si de economii

FILIALA BRAȘOVU

primește depuneri spre fructificare cu Netto 5% fără nici o subtragere de dare, de asemenea și depuneri răsplătibile „a vista“ cu 3 1/2%, și recomandă pentru plasarea de capitale

Scrisuri fonciare „Albina“ de 5%

cari oferă cea mai buna siguritate și cari se potu căpata la institutu după cursulu de di.

Informațiuni mai de aproape se potu lua zilnicu in biroulu institutului, piața No. 90, dela 8—2 ore d. a.

Avisu d-loru abonați!

Rugam pe d-nii abonați ca la renoirea prenumerațiunei se binevoiasca a scrie pe cuponulu mandatului postalu și numerii de pe fasia sub care au primitu diarul nostru pana acuma.

Domnii, ce se aboneza din nou, se binevoiasca a scrie adresa lamuritu și se arate și posta ultima.

Totodata facemu cunoscutu tuturoru D-loru abonați, ca mai avemu din anii trecuti numerii pentru complectarea colecțiunilor „Gazetei“, precum și câteva întregi colecțiuni, pentru cari se potu adresa la subsemnata Administrațiune in casu de trebuința.

Administraț. „Gaz. Trans.“

Mersulu trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de statu r. u. valabilu din 1 Octomvrie 1889.

Table with multiple columns for train routes: Budapesta-Predealu, Predealu-Budapesta, B.-Pesta-Aradu-Teius, Teius-Aradu-B.-Pesta, Copsa-mica-Sibiu, etc. Includes departure times and station names.

Nota: Numerii incuadrati cu linii grose insemneza orele de noapte.